
Visietekst duurzame voeding, Partnerwerking Vlaanderen – maart 2007

Over duurzame voeding bestaan bijna evenveel visies en definities als er auteurs zijn die erover schrijven. Deze tekst is geen poging tot een nieuwe definitie, het biedt geen coherent theoretisch kader en het heeft niet de ambitie om een allesomvattende visie te geven. Het biedt wel een kader voor het werk van Vredeseilanden op het terrein van korte ketens en duurzame landbouw in Vlaanderen. Een kader voor het 6^e criterium van het FairTradeGemeente model.

De tekst bevat geen criteria waaraan een duurzaam landbouwbedrijf voldoet, de criteria worden immers omschreven als een continuüm waarbinnen je een bedrijf kan situeren. Deze omschrijving is van belang omdat het aangeeft op welke vlakken bedrijven en verkoopssystemen kunnen evolueren. Op productieniveau betekent deze evolutie niet noodzakelijk een omschakeling naar biologische landbouw. Evolutie is wel inherent aan een duurzame bedrijfsvoering waarin blijvend gewerkt wordt aan een verbetering van de huidige situatie met het oog op toekomstige generaties.

Binnen duurzame landbouwsystemen staat milieu-, dier- en mensvriendelijke productie in functie van productiemogelijkheden voor de toekomstige generaties. Hierbij is niet enkel het productiesysteem van belang, maar is duurzaamheid ook ingebed in het verkoopssysteem. De band tussen de mens en de herkomst van ons voedsel is inherent aan ons bestaan. Binnen duurzame verkoopssystemen heeft ook de consument zijn plaats: door contacten tussen landbouwers en consumenten heeft de consument voeling met het productieproces. Zo is er ruimte voor een gedeelde verantwoordelijkheidszin voor de productie van ons voedsel.

1.1 Ecologische doelstelling:

Productie en consumptie met aandacht voor de omgeving.

- herstel of behoud van zoveel mogelijk **natuurlijke kringlopen** (en dus grondgebonden landbouw).
 - o een goede **vruchtafwisseling** met verantwoord gebruik van compost of dierlijke mest (eventueel kunstmest) om de bodemvruchtbaarheid te verhogen en/of onderhouden;
 - o **streekeigen voedergewassen** voor vleesvee;
 - o evenwicht tussen landbouw en omgeving, waarbij ook de landbouwer werkt aan het behoud van de **biodiversiteit**;
 - o een drastische beperking van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en giftige natuurlijke bestrijdingsmiddelen door gebruik van resistente rassen, een goede vruchtwisseling, gebruik van **natuurlijke preventie- en bestrijdingsmethoden** en zeer selectief gebruik van bestrijdingsmiddelen;

- **diervriendelijke veeteelt**

Eenzijds wordt ervoor gekozen vleeseters **duurzamer vlees** aan te bieden en anderzijds vleesproducenten die duurzamer produceren een afzet te bieden. Tegelijk dient het bewustmakingsproces gestimuleerd te worden dat **minder vlees** eten in elk geval een duurzamer gedragspatroon is.

 - o inpassing van dieren in **gesloten landbouwsystemen** (d.i. niet noodzakelijk op bedrijfsniveau, maar kan ook bijvoorbeeld op streekniveau, en wel zodanig dat situatie van de streek a.h.w. deze van een gesloten bedrijf is (geen mestoverschotten, ook geen tekorten; streekeigen productie van veevoeders);

- de dieren die ingeschakeld worden in het productiesysteem krijgen een aan hun soort **aangepaste leefruimte en aangepaste voeding**. Er is niet louter aandacht voor een maximale vleesproductie, maar ook voor het welzijn van de dieren en de duurzaamheid van de sector;
- er worden **geen kunstmatige groeistimulatoren** toegepast waardoor het groei-ritme van de dieren wordt ontregeld. Ook geen gebruik van antibiotica als groeistimulator of ter voorkoming van ziektes;
- **beperken** van het aantal **voedselkilometers** en bijdragen aan een **minder energie-intensieve** landbouw
 - **streek eigen voedergewassen** voor vleesvee;
 - **seizoens- en streekgebonden** productie en consumptie;
 - **beperking van het aantal tussenstappen** voor verwerking en distributie;
 - **verminderd vleesverbruik**;
- **mensvriendelijke productie**
 - een duurzame landbouw brengt **gezonde en smakelijke producten voort met een hoge intrinsieke kwaliteit** die resulteert uit de eigenschappen van het product zelf, zonder gebruik van kunstmatige smaak- of kleurmiddelen, van al dan niet schadelijke groeibevorderaars als hormonen, antibiotica of chemische bestrijdingsmiddelen;

1.2. Economische doelstelling:

Lokale inbedding van autonome producenten

- **correcte vergoeding** van ieders arbeid
 - ook de landbouwer heeft recht op een vergelijkbaar maatschappelijk arbeidsinkomen;
 - een behoorlijk arbeidsinkomen wordt ondersteund door overeenkomsten voor langere periode (**vaste afzet**);
 - en door een **prijs** die de reële productiekosten inclusief de loon- en investeringskosten dekt;
 - met een behoorlijk inkomen worden boeren en tuinders gemotiveerd om te investeren in een duurzame landbouw;
- **meerwaarde creatie** ter ondersteuning van het inkomen van de boer
 - de **meerwaarde** van voeding kan meer in de landbouw gerealiseerd worden in plaats van in de verwerkende industrie en de distributie door verwerking op het eigen bedrijf en rechtstreekse verkoop van producent aan consument. Hierdoor komt een belangrijk stuk van de meerwaarde die gecreëerd wordt ten goede van de landbouwer;
 - Zo heeft de boer of tuinder **greep op zijn eigen afzetmogelijkheden** en is hij of zij minder afhankelijk van beslissingen die buiten hem of haar om genomen worden;
- een **autonome boer**
 - landbouw gebaseerde op **eigen arbeid**;
 - landbouw gebaseerd op **eigen kennis en hulpmiddelen** i.p.v. op externe technologie;
- een sterke **regionale economie**
 - binnen het idee van **voedselsoevereiniteit** hebben mensen of volkeren overal ter wereld het recht op een minimale voedselzekerheid op basis van zelfvoorziening;

- zowel hier als in het Zuiden moeten mensen toegang hebben tot **eigen geproduceerd voedsel** als alternatief voor het voedsel dat verhandeld wordt op de wereldmarkt;
- daarom gaat de voorkeur uit naar **productie voor de eigen markt**. Zo kan met een kleinere productie toch een inkomen gerealiseerd worden zonder overproductie en afzet op de wereldmarkt;
- voor onze veeteelt (vooral varkens, kippen en kalveren) wordt veel veevoeder ingevoerd uit de VS en uit het Zuiden. De productie van dit veevoer gaat in het Zuiden ten koste van de eigen voedselproductie en/of ten koste van de kleine boeren. Veeteelt is aanvaardbaar, voor zover het vee kan gevoed worden met zelf geproduceerd ruwvoer of krachtvoer dat grotendeels hier geproduceerd wordt.

1.3. Sociale doelstelling:

Sociale insluiting van landbouwnetwerken, ingebed in een culturele voedingsbodem

- **nauw contact** tussen **landbouwers onderling**:
 - gezamenlijk overleg ligt aan de basis van samenwerking en solidariteit tussen landbouwers;
 - door samenwerking worden de beslissingskracht en de inspraak van landbouwers individueel en als groep ondersteund;
 - door samenwerking verruimen de mogelijkheden van de landbouwer, o.m. de toegang tot kennis, grondstoffen, gebruik van machines,...;
- **nauw contact** tussen **landbouwers en consumenten**:
 - via rechtstreekse contacten tussen landbouwers en consumenten groeit een hernieuwde **maatschappelijke erkenning** van het landbouwersberoep;
 - in het rechtstreekse contact kan een landbouwer een deel van zijn **arbeidsvoldoening** vinden, het vormt een spiegel voor zijn **beroepsfierheid**;
- **inbedding** van de landbouw in **de maatschappij**
 - door betrokkenheid van de burger bij het productieproces van zijn voedsel herwint de landbouw zijn **basisfunctie**, en met deze een stuk erkenning, in de maatschappij
 - de maatschappij in zijn geheel is er mee **verantwoordelijk** voor dat er productieomstandigheden worden aangeboden aan de landbouwers die toelaten om op een duurzame wijze te produceren;

1.4 Politieke doelstelling

Duurzame voedingssystemen nemen een **signaalfunctie** op t.a.v. onze beleidsmakers met betrekking tot thema's van voedselproductie en consumptie en actief participeren aan het maatschappelijk debat ter zake door standpunten in te nemen en actie te voeren.

Het is net op dit vlak dat het **FairTradeGemeente model** wil inzetten. Door lokaal initiatief aan te moedigen op vlak van duurzame productie en consumptie beogen we een verhoogd bewustzijn. Door het gemeentebestuur te wijzen op haar voorbeeldrol, en de burgers bewust te maken van hun verantwoordelijkheid werken we aan een draagvlak voor duurzaam handelen.